

RECENZJA

rozprawy na stopień doktora w dziedzinie nauk o zdrowiu, mgr Ewy Nowakowskiej-Świrta
pt. „ZASTOSOWANIE WYBRANYCH METOD DIAGNOSTYCZNYCH W ROZPOZNAWANIU
ZAWODOWEJ ALERGII DRÓG ODDECHOWYCH WYWOŁANEJ PRZEZ ALERGENY O DUŻEJ I
MAŁEJ MASIE CZĄSTECZKOWEJ”

Promotor: Dr hab. n. med. Marta Wiszniewska, prof. IMP

Miejsce realizacji:

Klinika Chorób Zawodowych i Zdrowia Środowiskowego, Instytut Medycyny Pracy im. Prof.
Jerzego Nofera, 91-348 Łódź, ul. Teresy 8

Kierownik Kliniki: Dr hab. n. med. Marta Wiszniewska, prof. IMP

OGÓLNY UKŁAD PRACY

Przedstawiona do recenzji rozprawa obejmuje cykl prac opublikowanych w czasopiśmie recenzowanych. Cykl prac poprzedzony jest wstępem, w którym Doktorantka wyjaśniła podstawową terminologię, opisała istniejące standardy diagnostyki astmy związanej z pracą, nakreśliła obszary które wymagają jeszcze doprecyzowania i uzasadniła, dlaczego podjęła się zbadania zagadnień związanych z problemami diagnostyki astmy związanej z pracą. Na kolejnych stronach dysertacji sprecyzowała cel ogólny i cele szczegółowe. W rozdziale Materiał i Metody scharakteryzowała populację badaną – byli to pacjenci diagnozowani z podejrzeniem astmy o etiologii zawodowej, których podzielono na dwie podgrupy, pacjentów narażonych na alergen o dużej masie cząsteczkowej (200 osób) i narażonych na alergen o małej masie cząsteczkowej (100 osób). Wymieniła i szczegółowo opisała metody użyte do charakterystyki grupy a także te, będące przedmiotem oceny w badaniu naukowym, jak oznaczanie alergenowo-swoistych przeciwciał klasy IgE dla rekombinowanych białek wybranych alergenów w surowicy, test nieswoistej prowokacji wziewnej metacholiną, test swoistej prowokacji wziewnej z alergenami, test nieswoistej prowokacji wziewnej z mannitolem. W rozdziale tym opisano również zastosowane metody statystyczne. Zbiorcze wyniki przedstawiono opisowo oraz w formie 7 tabel i 1 wykresu. Doktorantka sformułowała 6 wniosków. Tę część dysertacji zakończono streszczeniem w języku angielskim, wykazem piśmiennictwa i wykazem wszystkich prac opublikowanych przez doktorantkę.

Zasadniczą część rozprawy stanowią trzy prace oryginalne (w tym dwie w formie *brief communication*) i jedna praca poglądowa. W jednej pracy oryginalnej (krótkie doniesienia) doktorantka jest drugim autorem, w pozostałych pracach jest pierwszym autorem. Łączna punktacja za prace przedstawione w cyklu składającym się na rozprawę doktorską wynosi 8,765 IF i 225 punktów MNiSW.

OCENA MERYTORYCZNA

Wstęp zawiera zwięzłe informacje dotyczące definicji, ogólnych zasad diagnostyki astmy związanej z pracą zawodową, a także istotne informacje dotyczące wad i zalet poszczególnych testów diagnostycznych stosowanych w diagnostyce i sposobu interpretacji ich wyników. Ten fragment jest bardzo dobrze przygotowany i pozwala na zrozumienie tej trudnej problematyki. Autorka wskazuje obszary wiedzy, które wymagają uzupełnienia i uzasadnia w sposób logiczny wybór zagadnień do eksploracji w ramach pracy doktorskiej.

Cele pracy sformułowano jasno i przejrzysto. Głównym celem pracy była ocena przydatności wybranych metod diagnostycznych służących określeniu uczulenia na alergeny środowiska pracy oraz badań czynnościowych układu oddechowego w rozpoznawaniu alergii dróg oddechowych. Główny cel zrealizowano formułując pięć celów szczegółowych.

W rozdziale Materiał i Metody przedstawiono informacje o uzyskaniu zgody Komisji Bioetycznej przy Instytucie Medycyny Pracy i zapewniono, że wszystkie osoby biorące udział w badaniu podpisały świadomą zgodę. Strona etyczna przeprowadzonych badań nie budzi żadnych zastrzeżeń. Populacja badana została opisana w sposób właściwy, liczebność grup jest adekwatna do założonych celów. Szczegółowo opisano stosowane metody diagnostyczne. Zaproponowane metody statystyczne są właściwe i poprawne. Rozdział ten świadczy o bardzo dobrym przygotowaniu warsztatowym Doktorantki.

Forma opisu wyników i ich przedstawienia w formie tabel i ryciny jest odpowiednia i nie budzi zastrzeżeń.

Sformułowano 6 wniosków końcowych, podsumowujących wszystkie uzyskane wyniki opublikowane w pracach składających się na rozprawę doktorską. Za najważniejsze wnioski z punktu widzenia praktyki lekarskiej i orzeczniczej uważam ten, który wskazuje na przewagę oznaczania alergenowo-swoistych przeciwciał klasy IgE dla rekombinowanych białek lateksu nad oznaczaniem alergenowo-swoistych przeciwciał IgE dla lateksu, oraz obserwacja dotycząca większego nasilenia nadreaktywności oskrzeli i odmiennym, atypowym wzorcem odpowiedzi astmatycznej u osób narażonych na alergeny o niskiej masie cząsteczkowej w porównaniu z osobami narażonymi na alergeny o dużej masie cząsteczkowej.

Piśmiennictwo dobrane zostało w sposób prawidłowy, lista zawiera prace z ostatniej dekady. Dotyczy to zarówno piśmiennictwa w części ogólnej jak i piśmiennictwa w każdej z poszczególnych prac składających się na rozprawę doktorską.

Duże wrażenie na recenzencie zrobił wykaz prac naukowych autorstwa lub współautorstwa Doktorantki. W ogólnym dorobku naukowym znalazło się 40 prac oryginalnych a łączny dorobek wynosi 40,447 IF i 840 punktów MNiSW. Zarówno ogólny dorobek jak i dorobek składający się na dysertację, pod względem wartości punktowej

Klinika Pneumonologii i Alergologii I Katedra Chorób Wewnętrznych

Kierownik Kliniki: dr hab. n. med. Wojciech Jerzy Piotrowski
Profesor uczelni

Ul. Kopcińskiego 22, 90 -153 Łódź
Tel. 42 678 75 05; Fax. 42 678 21 29

www.umed.pl

mógłby spełnić kryteria pracy habilitacyjnej. Jest to zapewne pochodną aktywności całego ośrodka i jakości realizowanych projektów naukowych, ale świadczy też o wysokiej pozycji Doktorantki w tym zespole.

Zwraca uwagę pominięcie dyskusji w części ogólnej. To częsty dylemat, który pojawia się przy realizacji pracy doktorskiej w formie cyklu prac. Doktorantka wyszła zapewne z założenia, że skoro częścią każdego z artykułów oryginalnych jest szczegółowa dyskusja, przygotowanie takiego rozdziału w części ogólnej nie jest konieczne. Mimo to sadzę, że zwarte podsumowanie w formie krótkiej dyskusji, wskazującej na aplikacyjne walory uzyskanych wyników podniosłoby wartość tej części pracy doktorskiej.

Za najbardziej wartościową uważam pracę oryginalną pt. „*Allergen-specific IgE to recombinant latex allergens in occupational allergy diagnostics*”, opublikowaną w *Journal of Occupational Health* (IF 1,848). Wykazano w niej na grupie 44 pracowników ochrony zdrowia i 17 osób z grupy kontrolnej, że testy IgE na rekombinowane alergeny lateksu cechują się większą trafnością diagnostyczną w rozpoznawaniu alergii na lateks w porównaniu z testem na ekstrakt lateksu. Stosowanie tych testów dodatkowo zmniejsza ryzyko uzyskania wyników fałszywie dodatnich, często spotykanych w wyniku krzyżowych reakcji, na przykład u osób uczulonych na pyłki roślin, owoce i jad owadów błonkoskrzydłych.

Praca pogładowa pt. „Ocena nadreaktywności oskrzeli i jej zastosowanie w diagnostyce astmy związanej z pracą” to również bardzo wartościowa pozycja. Jest to przegląd systematyczny uwzględniający piśmiennictwo zawarte w najważniejszych bazach medycznych. Praca napisana jest po polsku i stanowi bardzo rzetelne i wartościowe źródło wiedzy, nie tylko dla profesjonalistów zajmujących się alergią zawodową.

Praca oryginalna (*Brief Communication*) pt. “*Bronchial response to high and low molecular weight occupational inhalant allergens*” została opublikowana w bardzo prestiżowym czasopiśmie *Allergy, Asthma and Immunology Research* (IF 4,157). W pracy tej Autorzy wskazują na fenomen odmienności przebiegu reakcji astmatycznej u chorych narażonych na alergeny o niskiej i wysokiej masie cząsteczkowej.

Ostatnia praca to również krótkie doniesienie oryginalne, w którym doktorantka wskazuje na możliwą przewagę próby prowokacyjnej z mannitolem nad tradycyjną próbą metacholinową w diagnostyce astmy pochodzenia zawodowego. Wnioski postawiono po przeanalizowaniu wyników prób prowokacyjnych wykonanych u 4 piekarzy. Są to wyniki wskazujące na konieczność przeprowadzenia badań na większej grupie chorych w celu ostatecznej weryfikacji hipotezy badawczej.

Klinika Pneumonologii i Alergologii I Katedra Chorób Wewnętrznych

Kierownik Kliniki: dr hab. n. med. Wojciech Jerzy Piotrowski
Profesor uczelni

Ul. Kopcińskiego 22, 90 -153 Łódź
Tel. 42 678 75 05; Fax. 42 678 21 29
www.umed.pl

SZCZEGÓLNE WALORY PRACY

Niewątpliwym walorem pracy przedstawionej do recenzji jest forma, polegająca na kompilacji prac opublikowanych w recenzowanych czasopismach.

Zagadnienia poruszone w tych pracach dotyczą rzeczywistych problemów pojawiających się w wyniku codziennej aktywności lekarsko-orzeczniczej. Uzyskane wyniki są jednoznaczne i będą miały oczywisty wpływ na codzienną praktykę.

SŁABE STRONY DYSERTACJI

Słabych stron nie znalazłem.

PODSUMOWANIE

Recenzowaną pracę doktorską uważam za bardzo wartościową. Doktorantka wykazała się rzetelną wiedzą z zakresu diagnostyki astmy i diagnostyki chorób zawodowych. Z dojrzałości zaproponowanych celów, zaproponowanej metodologii i wysnutych wniosków wnoszę, że jest również doskonałym diagnostą-praktykiem. Badania zaprojektowano prawidłowo, jasno sformułowano cele pracy. Nie mam wątpliwości, że uzyskane wyniki przyczynią się do modyfikacji istniejących standardów i na stałe wpiszą się do codziennej praktyki. Przedstawiona do recenzji praca doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego a Doktorantka wykazała się wiedzą teoretyczną wykraczającą poza wąską tematykę dysertacji. Doktorantka wykazała się umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

WNIOSEK:

Wnoszę do Rady Naukowej Instytutu Medycyny Pracy im. Prof. dra med. Jerzego Nofera w Łodzi o dopuszczenie Pani mgr Ewy Nowakowskiej-Świrty do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Po zapoznaniu się z regulaminem wnoszę również o jej wyróżnienie.

Podstawa prawna

Art. 179 ust 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1669)

Dr hab. med., prof. UM w Łodzi, Wojciech J. Piotrowski

Klinika Pneumonologii i Alergologii I Katedra Chorób Wewnętrznych

Kierownik Kliniki: dr hab. n. med. Wojciech Jerzy Piotrowski
Profesor uczelni

Ul. Kopcińskiego 22, 90 -153 Łódź
Tel. 42 678 75 05; Fax. 42 678 21 29
www.umed.pl |